

26.9.2024

Museonjohtaja

Kaupunginmuseon lausunto Autotalon asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

HEL 2024-008173 T 10 03 03

Asemakaavapalvelut on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Autotalon asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt lausua kantanaan seuraavaa.

Asemakaavan muutos koskee Kampissa sijaitsevan Autotalokorttelin kahta pohjoisinta tonttia osoitteessa Runeberginkatu 5 (217/3 ja 4) ja niiden pohjoispuolella sijaitsevaa, nykyisellään pysäköintialueena ja katuna toimivaa aluetta, jolle on tarkoitus suunnitella toimisto- ja liiketilapainotteista täydennysrakentamista sekä kehittää korttelin toimintaa.

Täydennysrakentamista koskeva arkkitehtuurikilpailu ratkaistiin keväällä 2024. Kilpailun avulla haluttiin löytää suunnitteluratkaisu, joka huomioi alueen erityispiirteet ja kaupunkikuvalliset lähtökohdat sekä tarjoaa laadukkaan ja mielenkiintoisen lisän kortteliin. Tavoitteena on koko korttelin käytön tehostaminen, toimivuuden parantaminen ja alueen elävöittäminen. Katutasoon on luvassa uutta liiketilaa, joka kytkeytyy olemassa olevaan, kehittyvään kaupalliseen tarjontaan. Ylempiin kerroksiin on tarkoitus sijoittaa toimistotilaa, jolla osaltaan vahvistetaan keskustaa työpaikka-alueena yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti. Arkkitehtuurikutsukilpailun voittaneen kilpailuehdotuksen suunnitelma toimii pohjana asemakaavan muutokselle.

Kaavaratkaisu mahdollistaa, että rakentamaton liikenteen ja pysäköinnin ehdoilla toiminut alue täydennysrakennetaan. Autotalokorttelin rakentaminen on kaavamutoksen myötä mahdollista ulottaa Eteläisen rautatiekadun korttelilinjaan siten, että laajennus muodostaa kaupunkijulkisivua Etu-Töölön kaupunginosan suuntaan ja korttelin suurmuoto, neljän tornin sommitelma säilyy myös jatkossa. Aukiotilat laajennusosan kummallakin puolen täydentävät Kampin aukoiden sarjaa ja aktivoivat maantasokerroksen osaksi Kampin jalankulkukeskustaa.

Ympäristön kaupunkirakenne on poikkeuksellisen arvokasta: EtuTöölön kaupunginosa sekä Tennispalatsi kuuluvat Museoviraston valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen kohdeluetteloon (RKY 2009). Suunnittelualueen ympäristö on myös historiallisesti kerrostunutta ja eri aikakausien piirteet hahmottuvat kaupunkitilassa edelleen.

26.9.2024

Museonjohtaja

Asemakaava-alueen tontit syntyivät korttelissa vuonna 1955 suoritetun tonttijaon yhteydessä. Autotalon oli määrä peittää korttelista puolet, kun taas Eteläisen Rautatiekadun puolella kortteli oli jaettu edelleen kahdeksi tontiksi. Paikalla oli aiemmin ollut Helsingin kaupungin liikennelaitoksen linja-autotalleina toimineita matalia varastorakennuksia.

Kaupungin tavoite oli kehittää Kamppia uutena kasvun painopistealueena, ja kaupungin tuleva ydinkeskusta, nk. "city", oli tarkoitus sijoittaa juuri Kampin alueelle. Autotalon asemakaava astui voimaan vuonna 1955, ja Eteläisen Rautatiekadun puolen tonteilla uusi asemakaava tuli voimaan kaksi vuotta myöhemmin. Uudessa asemakaavassa Runeberginkatu 5:n ja Fredrikinkatu 48:n tonteille oli hahmoteltu rakennettavan yksitoistakerroksiset tornit, joiden väliin sai tehdä nelikerroksisen rakennusosan ja korttelin sisäosaan matalamman kaksikerroksisen osan. Eteläisen Rautatiekadun varteen oli tonteilla varattu tilaa pysäköinnille.

Pohja-Yhtymä rakennutti arkkitehti Armas Veikko Lehtisen suunnitteleman Pohjantalon Runeberginkadun puoleiselle tontille, joka valmistui 1958, samana vuonna Autotalon kanssa. Fredrikinkadun puoleiselle tontille valmistui arkkitehti Risto-Veikko Luukkosen suunnittelema Kampintorni vuonna 1962.

Kaupunginmuseon lausunto

Helsingin kantakaupunki säästyi pääosin muille eurooppalaisille kaupungeille aikanaan tyypilliseltä toisen maailmansodan jälkeisiltä pilvenpiirtäjäsaneeraukselta. Kortteli 217 onkin mielenkiintoinen yksittäinen näitä kansainvälisiä ideoita konkretisoiva fragmentti, ja on tässä suhteessa Helsingissä ainutlaatuinen.

Kaava-alueen rakennukset kertovat maamme liiketaloushistoriasta sekä Kampin rakentumisesta Helsingin liikekeskustan osa-alueeksi. Huolellisesti suunnitelluilla rakennuksilla on tärkeä kaupunkikuvallinen asema.

Erityislaatuisen maamerkkimäisen kokonaisuuden muodostavat korttelin tornit, ja täten myös tyhjä tila tornien välillä on tärkeä ja varjeltava. Lisäksi kaava-alueen lähivaikutuspiirissä oleva Tennispalatsi on tärkeä identiteettirakennus, jonka kaareva katto erityisesti on alueelle tunnusomainen.

Kaavan selvityksiin kuuluu Autotalokorttelin no.217 lähialue, kaupunkirakenteellinen ja ympäristöhistoriallinen selvitys (Arkkitehtitoimisto R Schnitzler, 2022). Selvityksen johtopäätöksissä todetaan, että korttelin 217 arkkitehtoninen ja tornisommitelman säilyminen on keskeistä selvitysalueen kehittämisessä. Etäisyys tornien välillä on tärkeää sommi-

26.9.2024

Museonjohtaja

telman säilymisen kannalta. Myös Tennispalatsin ja autotalokorttelin tornien ja korttelin maamerkkimäisyyden säilyminen on arvokasta. Tämän lisäksi mahdollisten laajennusten vaikutus arkkitehtoniseen perintöön tulee arvioida erikseen rakennushistoriallisten selvitysten avulla.

Jotta mahdolliseksi arvioituja muutoksia rakennuksiin voidaan harkita, tulee kaavan vaikutusarviointia terävöittää laatimalla Pohjantalosta ja Kampintornista rakennushistorialliset selvitykset. Selvitykset kohdentavat rakennusten arkkitehtuurin ja sisätilojen arvoja, sekä tarkentavat kohteiden vaalimistavoitteita.

Kilpailuehdotuksen voittaneen ratkaisun periaatteisiin kuuluu säilyttää korttelin neljän tornin suurmuoto itsenäisenä olemalla dynaamisessa vuoropuhelussa Tennispalatsin ja tulevan Hyvinvointikeskuksen kaarevien muotojen kanssa, sekä pidättäytyä Töölön ja Eteläisen Rautatiekadun räystäskoroissa, sovittautua Autotalon podestin korkeuteen ja huomioida Eteläisen Rautatiekadun rakennusten julkisivulinja.

Jotta kaavan tavoitteisiin ja kilpailuehdotuksen voittaneen ratkaisun periaatteisiin kuuluva neljän tornin suurmuodon säilyttäminen toteutuisi, ja jotta tasa-arvoinen vuoropuhelu Tennispalatsin kanssa toteutuisi, tulisi kilpailuehdotuksen uudisrakennusta kerroskorkeutta mataloittaa Tennispalatsin kaaren tasolle.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Reetta Heiskanen
museonjohtaja